

มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๓

๓. เรื่อง รายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี ๒๕๕๒/๕๓ รอบที่ ๒

คณะรัฐมนตรีรับทราบรายงานผลการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ปี ๒๕๕๒/๕๓ รอบที่ ๒ กรณีผลการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลร้อยละ ๑๐๐ ในพื้นที่เพาะปลูกของเกษตรกรที่มีผลการเปรียบเทียบข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมของสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (สทอภ.) กับข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรมีความแตกต่างกันเกินกว่าร้อยละ ๒๐ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ตามที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเสนอ

สาระสำคัญของเรื่อง

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (สปน.) รายงานว่า ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานกรรมการติดตามและเร่งรัดการดำเนินงานโครงการประกันรายได้เกษตรกร ได้กราบเรียนนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ เพื่อเห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี รับทราบรายงานผลการดำเนินการตรวจสอบข้อมูลร้อยละ ๑๐๐ ในพื้นที่เพาะปลูกที่มีผลการเปรียบเทียบข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมกับข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรมีความแตกต่างกันเกินกว่าร้อยละ ๒๐ ซึ่งนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้วเห็นชอบให้นำรายงานดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีทราบโดยมีสาระสำคัญสรุป ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการติดตามผลฯ ในระดับพื้นที่ได้สุ่มตรวจสอบพื้นที่ทั้ง ๑๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดลพบุรี สระบุรี สมุทรสาคร ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ สกลนคร สุรินทร์ อุบลราชธานี และเลยแล้ว โดยการนำข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ข้อมูลพื้นที่จากการแปลภาพถ่ายดาวเทียม และข้อมูลทางกายภาพในพื้นที่มาเทียบเคียงรวมทั้งสุ่มตรวจสอบพื้นที่และสอบถามเกษตรกรซึ่งพบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่การแปลงพื้นที่จากภาพถ่ายดาวเทียมระบุว่า ไม่มีการเพาะปลูกในพื้นที่ แต่เมื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่แล้ว ปรากฏว่ามีการขึ้นทะเบียนและมีการเพาะปลูกจริง และในตำบลลุมพุก อำเภอคำเชื้อนแก้ว จังหวัดยโสธร การแปลงพื้นที่จากภาพถ่ายดาวเทียมระบุว่าสภาพพื้นที่บางส่วนที่ภาพถ่ายดาวเทียมแสดงให้เห็นว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำสามารถทำนาได้ แต่เกษตรกรในพื้นที่ยืนยันว่าไม่ได้มีการเพาะปลูกในพื้นที่ดังกล่าว และในเดือนเมษายน ๒๕๕๓ ไม่ได้มีภาพถ่ายมาเปรียบเทียบยืนยันอีกครั้งเนื่องจากสภาพอากาศมีเมฆมาก จึงคำนวณตามที่คาดคะเนไว้ในพื้นที่ทั้งหมด นอกจากนี้ ยังพบว่าบางพื้นที่มีการเพาะปลูกโดยอาศัยน้ำจากโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้ามาใช้ในการทำนาปรังและในบางพื้นที่ เช่น ตำบลพนอม อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม เกษตรกรแจ้งขึ้นทะเบียนตามเอกสารสิทธิ์ แต่เมื่อทำการเพาะปลูกจริงเกษตรกรเพาะปลูกน้อยกว่าที่แจ้งขึ้นทะเบียน เนื่องจากประสบภัยแล้งหรือมีโรคระบาด เป็นต้น ซึ่งได้มีการปรับข้อมูลดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ ผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่ที่สามารถประมวลข้อค้นพบและสาเหตุของการคลาดเคลื่อนที่ทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับข้อมูลการแปลงพื้นที่จากภาพถ่ายดาวเทียม ดังนี้

๑.๑ พื้นที่เพาะปลูกอาจจะคลาดเคลื่อนเมื่อนำภาพถ่ายดาวเทียมมาครอบกับแผนที่ขอบเขตจังหวัด อำเภอ ตำบล ของกรมการปกครอง ซึ่งแนวเขตที่แสดงขอบเขตการปกครองระดับตำบลตามข้อมูลแผนที่ในรูปแบบ GIS ไม่ตรงกับขอบเขตการปกครองของประชาชนในพื้นที่ที่กำหนดสำหรับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรปลูกข้าวนาปรังจากการยึดถือขอบเขตการปกครองระดับตำบลจากแผนที่ และจากชาวบ้าน ในบางพื้นที่ไม่ตรงกัน ทำให้การคำนวณเนื้อที่ปลูกข้าวนาปรังในระดับตำบลตามเขตการปกครองไม่ตรงกับเนื้อที่การปลูกข้าวนาปรังจากการขึ้นทะเบียน ได้แก่ จังหวัดลพบุรี ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ อุบลราชธานี และยโสธร

๑.๒ ช่วงระยะเวลาการถ่ายภาพมีเมฆปกคลุมทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลมาแปลผลพื้นที่ปลูกข้าวนาปรังได้ครบถ้วน และการเพาะปลูกข้าวของเกษตรกรไม่ตรงตามฤดูกาลผลิต จากการสุ่มสำรวจข้อมูลเชิงพื้นที่ด้วยเครื่องหาพิกัด (GPS) มีการปลูกข้าวนาปรังจริง แต่ไม่มีข้อมูลจากการแปลภาพถ่ายเนื่องจากเกษตรกรจะเริ่มปลูกข้าวตามปริมาณน้ำที่ส่งเข้ามาในพื้นที่หรือที่มีการสูบน้ำเข้าพื้นที่เพาะปลูกโดยเริ่มจากตำบลที่อยู่ต้นน้ำในหลายพื้นที่ได้รับน้ำจากคลองส่งน้ำล่าช้าทำให้เกษตรกรต้องเลื่อนการปลูกข้าวนาปรังออกไปโดยเริ่มปลูกประมาณปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม ๒๕๕๓ (ในขณะที่มีการบันทึกภาพถ่ายดาวเทียมระหว่างเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ – กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓) ได้แก่ จังหวัดลพบุรี สระบุรี ศรีสะเกษ ขอนแก่น มุกดาหาร สกลนคร ชัยภูมิ อุบลราชธานี และยโสธร ส่วนพื้นที่จังหวัดเลยสภาพพื้นที่เป็นหุบเขาและเนินเขา จึงทำให้การแปลความหมายจากภาพถ่ายดาวเทียมมีความคลาดเคลื่อน

๑.๓ ลักษณะพื้นที่ของเกษตรกรบางรายมีการปลูกข้าวแปลงละประมาณ ๓ – ๑๐ ไร่ และมีแปลงพืชชนิดอื่นรอบพื้นที่ปลูกข้าว การเพาะปลูกของเกษตรกรมีลักษณะเป็นวงกว้างและกระจายตามแหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งจะไม่สามารถจำแนกข้อมูลพืชแต่ละชนิดได้ทั้งหมด ทำให้การแปลตีความภาพถ่ายดาวเทียมมีความคลาดเคลื่อนได้ ได้แก่ พื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร ขอนแก่น สุรินทร์ สกลนคร อุบลราชธานี และยโสธร

๒. คณะกรรมการติดตามและเร่งรัดฯ ในคราวประชุม ครั้งที่ ๕/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๓ ได้นำผลการแปลข้อมูลพื้นที่การปลูกข้าวปี ๒๕๕๒/๕๓ รอบที่ ๒ จากภาพถ่ายดาวเทียมทั้งประเทศ ซึ่งมีพื้นที่รวม ๑๔,๘๖๒,๐๓๐ ไร่ มาเปรียบเทียบกับพื้นที่การขึ้นทะเบียน ผ่านประชาคม และออกใบรับรองแล้ว ข้อมูล ณ วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๓ ซึ่งมีพื้นที่รวม ๑๖,๕๘๖,๙๗๖ ไร่ พบว่า มีความแตกต่างกัน จำนวน ๑,๗๒๔,๙๔๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๙ ของผลการขึ้นทะเบียน ผ่านประชาคม และออกใบรับรองแล้ว ทั้งนี้ คณะกรรมการติดตามและเร่งรัดฯ มีความเห็นว่า ข้อมูลการแปลพื้นที่เพาะปลูกจากภาพถ่ายดาวเทียมเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาการเกษตรและในการสอบทานพื้นที่เพาะปลูกที่มีการขึ้นทะเบียนและทำประชาคม ดังนั้น ในการดำเนินโครงการประกันรายได้รอบต่อไป หากมีนโยบายในการนำข้อมูลภาพถ่ายดาวเทียมมาใช้ในการสอบทานการขึ้นทะเบียนเกษตรกร ควรให้มีการเร่งดำเนินการและนำเสนอเหตุที่เป็นปัจจัยที่อาจทำให้ข้อมูลเกิดความคลาดเคลื่อนมาพิจารณาในการแปลผล และเร่งจัดส่งให้แก่จังหวัด รวมทั้งคณะกรรมการชุดต่าง ๆ ที่มีหน้าที่สอบทานในเรื่องดังกล่าวให้ทันช่วงระยะเวลาการจัดทำประชาคมเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานหรืออาจจะนำผลการแปลพื้นที่เพาะปลูกจากภาพถ่ายดาวเทียมมาใช้ในการสุ่มตรวจสอบพื้นที่ โดยเฉพาะลงไปในพื้นที่ที่ต้องการสุ่มตรวจสอบหรือมีข้อสงสัยเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการในการลงไปสอบทานในพื้นที่

.....